

De Heraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het auteursrecht.

Zondag 25 Juli 1915. N°. 1957.

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adreſſeren aan de REDACTIE, Abonneemden en Adverteerenden aan de ADMINISTRATIE, Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Dondrag's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f.120, voor België per jaar f.5.50 bij vooruitbetaling, voor het verſtrekte Buitenland en Ned.-Indië per jaar f.8 bij vooruitbetaling. Alouderlijke nummers f.10. Abonneemden worden aangeprezen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
Advertentien: van 1 tot 5 regels f.120, voor elke regel meer f.-20.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven f.-32 per regel.

„Reigt u niet naar de menigte om het recht te buigen“.

Gij zult de menigte tot boze zaken niet volgen. En gij zult niet spreken in een twistige zaak, dat gij u niet naar de menigte, om het recht te buigen. Exodus 23: 2.

De menigte, de groote hoop, neigt er steeds toe om het recht te buigen. Nooit sterker bleek dit dan in het Rechtshuis van Pilatus.

Daar zat in den rechterstoel de landvoogd van het volk, dat onder alle volken op aarde het meest tuk ging op zijn zin voor het recht. En voor dien landvoogd stond als aangeklaagde de heilige Gods, de Messias, in wien nooit schuld of zonde geweest was. Pilatus vond dan ook geen schuld in den Christus, en doorzag aanstands, dat vreespraak hier, zoo ooit, eisch van het recht was. Jezus zou dan ook vrij zijn uitgegaan, zoo „de menigte“, zoo het straatkabaal niet tuschenbeide ware getreden. Maar de menigte, de groote hoop, kwam al spoedig opzetten. Rabbinen en Priesters stookten er onder. En niet lang meer, of het gepeul, het geschreeuw, het gegil begint, „Kruis hem! Kruis hem!“ golf in schuimbekende woede om den rechterstoel.

Eerst poogt Pilatus dan dien golvenden stroom nog te stillen; maar niets baat, niets helpt, al wilder gaat 't gegil op. Heel de menigte roept om Jezus bloed. Zelfs de geenseling heeft geen zoen gebracht. Ze moeten Jezus zien sterven. En ten slotte doet Pilatus wat Mozes Israel verſchuwen leerde: om de menigte buigt hij het recht.

Er zijn ten slotte slechts twee machtige stemmen, die 't recht beheerschen. De stem van den grooten hoop, en de stemme Gods. Geeft de rechter aan de eerste stem gehoor, dan is het recht eer gebogen en straks in zijn tegendeel verkeerd. En alleen zoo in de conscientie van den rechter de stem Gods weerklinkt, blijft over alle onrecht en geweld de triomf aan het recht. Vooral onder Oostersehe volken is dat gegil en geloof van de menigte doodelijk voor het recht. Zie 't maar in de Jodenbuurt, als er een ooploop komt. Er is geen stillen en geen stuwen aan. Doch zelfs in ons land tornit de wilde straatdood gedurig tegen het recht in. Als de politie haar plicht wil doen, om 't recht te handhaven, komt nog gedurig het straatkabaal er tegen op.

Er is in de stemming der menigte altoos iets zoo raadselachtigs. Ontdekt het publiek het slachtoffer van een laaghartigen moord, dan roept 't om wraak, en heeft zich meer dan eens op een onschuldig verdachte geworpen; maar gaat 't om een rechtsgeſchil dat de schare prikfelt, dan wil ze van recht, noch rechter, noch rechtsdienaar weten, en vliegt te hoop, om haar brutalen wil te doen zegewieren. Schier elke revolutie begon er mede. De menigte zet haar wil door, en is er altoos op uit, om 't van God ingesteld gezag omver te werpen.

Volg Paulus, den apostel, maar op zijn reizen en tochten na, en schier altoos weer is het de woede der menigte, waarvoor hij moet wijken. De menigte erkent geen recht boven zich. Ze zal zelf bestellen wat recht is. En buigen voor het recht om Gods wil, doet ze nooit.

Toch wil dit niet zeggen, dat de menigte ook niet voor beter aandrift vatbaar is. Naar Johannes liep ze uit aan de Jordaan. Jezus togen soms scharen van vijf en meer duizend personen achterna. Toen Jezus voor 't laatst Jeruzalem binnen toog, zong de menigte der Gallileers hem het hosanna toe. Hoe menig held en kunstenaar is niet door de menigte begroet en toegejuicht. Ongetwijfeld, de menigte kent ook edeler bezieling. Alleen maar, het recht van de Overheid moet haar willekeur niet aan banden willen leggen. Dan wringt ze er in blinde woede tegen in. Ze wil voor God niet buigen, en daarom weigert ze te buigen voor 't gezag, dat God besteld heeft.

Just daarom is recht, dat 'door geen religie gesteund wordt, altijd waggelend. Waar 'aan eerbied en ontzag voor God in 't hart faalt, poogt de verwilderde geest in den mensch altoos zijn eigen wil en gril als recht te doen gelden. Het is altijd weer het *ni Dieu, ni maître*, geen God en geen meester boven ons, waar het op neerkomt.

Nu is tot oplossing van dit geding allengs een betere weg betreden, en het is de democratie die ons dezen weg ont-sloot. Door haar toch is 't, dat de menigte allengs recht van meespreken verkreeg. Zoo kropte het spijtig gevoel tegen 't vermeende onrecht niet meer op. De wraeval vond licht. En tot op zekere hoogte verhuisde hiermee de wrok van het marktplein naar de Volksvertegenwoordiging, en van de bierknaai naar de drukpers.

Maar toch vergist ge u, zoo ge waant dat hiermee 't kwaad bezworen werd. Alras sloop in de stembus gelijk euvel. Ook hier toch ging het om „de menigte“, en ook bij de Stembus trad die menigte steeds driester op. Van daar drong de willekeur der menigte tot in de wet door. Allengs voelde al spoedig zelfs meer dan een rechter zich er den arm mee omstrengeld.

't Ging nu niet meer zoo wild toe. 't Reed meer langs vaste sporen. De willekeur van weleer vond tolken. Voor het woest gegil kreeg ge 't gepeperde, felle, bittere woord. Maar de strekking bleef eén. Wat recht was en als recht zou gelden, werd niet aan Gods heiligen wil, maar aan zondige willekeur gevraagd. Altoos weer de menigte, die nu in raadzaal en vrierschaar binnendringend, 't recht buigt, zoolang 't buigen moet, om 't te doen worden wat zij afziescht.

Alleen de vreeze Gods kan hier de heerschappij van 't recht herstellen. De heerschappij niet van wat recht *heeft*, maar van wat recht *is*. En daarom, 't is niet alleen de Kerk, wier fundament in 't geloof rust. Aan de religie en aan 't geloof onder uw volk hangt even zeker het recht, en daarmee de eere, die gezin en staat doet bloeien.

Een moeder, die haar kinderen leert bidden, doet meer dan de waaikzaamste dienaar der politie, om het recht ongebogen te doen stand houden in 't land.

Voor Kootwijk's scholen.

In hartelijken dank ontvangen van Ds. v. d. Z. te Patten f.5; van N. N. te Vinkeveen f.2.50; van den heer A. S. te Bodegraven, van N. N. te Aarlanderveen f.5; van den heer J. J. te den Ham f.2.50.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter, Kootwijk.

Officiële Berichten.

Evangelisatie-Verbond van de Geref. Kerken in N.-Brabant en Limburg.

De deputaten der Particuliere Synode van N.-Brabant en Limburg hebben de eer mede te deelen, dat, inplaats van den Ed. Achr. heer A. C. van Drimmelen te Klundert, die op zijn herhaald verzoek eervol is ontslagen en tot Eere-deputaat is benoemd — thans tot Peningmeester voor den Evang.-arbeid is aangewezen: Ds. P. Nomes, Pred. te Eijnaart (N.-Br.), die gasme alle giften, bijdragen en collecten voor onzen arbeid in ontvangst zal nemen en verantwoorden. Als adjunct-peningmeester blijft de heer L. J. Schalekamp te Klundert werkzaam.

Den arbeid aan Uwe belangstelling en steun hartelijk aanbevelende.

Namens de deputaten voornoemd
L. G. Goris, Scriba.

Zevenbergen, 1 Juli 1915.

HELLEVOETSLSLUIS, 19 Juli. De Classes Brielle komt op Woensdag 4 Augustus bijeen. Stukken voor deze vergadering worden voor 19 Juli bij laatst-ontgegeteekende ingewacht.

A. KOLLAARD, Voorz. P. PRINS, Sec.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Zuidwolde (Dr.) verzoekt dringend aan collectanten, die in den kring zijner gemeente wenschen te collecteren, zich minstens drie weken van te voren schriftelijk met bovengenoemde Kerkeraad in verbinding te stellen.

Namens dien Kerkeraad,
Ds. J. VISSER, praes. A. BOSCHER, scriba.

Zuidwolde (Dr.), 12 Juli 1915.

Hulp in de Veldprediking.

Voor bovenstaande behoeven deputaten Synod. nog:

- op 15 Aug. 2 predikanten
- » 22 » 1 predikant
- » 29 » 4 predikanten
- » 5 Sept. 4 predikanten
- » 12 » 5 predikanten
- vanaf 19 » 7 » 8 predikanten.

Spedige opgave van bereidvaardige Kerken en predikanten aan het adres van Ds. A. H. v. Minnen te 's-Gravenzande wordt dringend verlangd.

Namens deputaten ad hoc,
T. GERBER.

's-Bosch, 20 Juli 1915.

VELDPREDIKING.

Verleende hulp in de maanden Mei—Juni 1915.

De Kerk te Tilburg werd bijgestaan door:

2 Mei. Ds. Brusaard, van Meppel; Ds. Wiersma, van Oosterbierum; Ds. Aalders van Beetsum.
9 » Ds. Meijering, v. Wildervank; Ds. Wisse, v. Bodegraven; Ds. Koelewijn, v. Dedemsvaart.
16 » Ds. Diemer, van Marum; Ds. Kreijl, van Huisum; Ds. Bos, van Delfzijl.
30 » Prof. v. Vollenhoven, van Amsterdam; Dr. Hania, van Steenwijk; Ds. Verhoef, v. Zeist.
6 Juni. Ds. Veenendaal, van Putten; Ds. v. d. Veen, van Gasselternijveen; Ds. de Jong, v. Wons.
14 » Ds. Himmelen, van Heerenveen; Ds. Dijkstra, van Diever; Ds. Doornbos, van Doetinchem.
20 » Ds. v. Lummel, van Zuidland; Ds. Gunst, van Woerden; Ds. de Groot, van Warnsveld; Ds. v. Keenen, van Reitsum.

27 » Ds. Goedhuis, van Weesp; Ds. Meijnen, van Baarn; Ds. Munnik, van Bunschoten.

De Kerk te Eindhoven door:

2 Mei. Ds. Ligter, van Zuidbroek.
9 » Ds. v. d. Beck, van Hlst.
16 » Ds. Hangelbroek, van Wirdum.
30 » Ds. Geuchies, van Oustwedder-Mussel.
6 Juni. Ds. Spoelstra, van Sappemeer.
13 » Ds. Kievits, van Oldshove.
20 » Ds. v. Lon, van Mijldrecht.
27 » Ds. Lanning, van Dwingelo.

De Kerk te Breda door:

2 Juni. Ds. de Boer, van Garrelswaer.
9 » Ds. de Boer, van Garrelswaer.
16 » Ds. de Boer, van Garrelswaer.
23 » Ds. de Boer, van Garrelswaer.

Te Roosendaal (N.-Brab.) door:

2 Mei. Ds. Bootsma, van Loosduin.
9 » Ds. Oussoren, van Berger.
16 » Ds. v. Schaik, van Anna Jac. Polder.
30 » Dr. Hepp, van Klundert.
6 Juni. Oef. Waterink, van Haaksbergen.
13 » Ds. Veen, van Meliskerke.
20 » Ds. Hoeneveld, van Nijkerk.
27 » Ds. Telkamp, van Ter Aar.

Deze dankbaar aanvaardte bijstand stelde wederom in staat hulp in de veldprediking te verleenen in tal van plaatsen.

In overleg met de H. H. Veldpredikers is tot medio Augustus ook reeds in alle behoeften aan hulp regelend voorzien. Zullen echter intijds de diensten vanaf 15 Augustus kunnen worden geregeld, dan is eene vroegtijdige opgave van de bereidvaardige Kerken en predikanten zeer dringend noodig.

De Kerken gelieven die opgaven te adreſſeren aan den Secretaris *Ds. A. H. van Minnen te 's-Gravenzande* en niet aan ondergeteekende, die zich belast heeft met de *naderde regeling der prediking*.

Namens Deputaten der Generale Synode ad hoc,
T. GERBER.

's-Bosch, 1 Juli 1915.

Vergadering der Particuliere Synode van de Gereformeerde Kerken in de provincie Utrecht, gehouden den 9en Juni 1915 te Zeist.

Ds. Munnik opent, namens de roepende kerk van Bunschoten, de vergadering.
De credentiebrieven worden door de Dienaren des Woords Goudappel en Jukkeneke nagezien. Alle classen zijn wettig vertegenwoordigd, behalve de classis Breukelen; afwezig is Ds. v. d. Kamp, die, evenals zijn secundus, Ds. van Loos, bericht gegeven had van wettige verhindering. Van de kerk van Loenen is br. L. Dolman en niet de afgevaardigde, br. J. van Schaik, ter vergadering, noch zijn benoemde secundus. Daar van de kerk van Loenen een bericht ingekomen was, dat niet br. v. Schaik, maar br. Dolman eigenlijk was afgevaardigd, wordt br. Dolman met keurstem ter vergadering toegelaten. Zonder kennisgeving zijn afwezig: br. B. H. J. Jansen van Doorn en br. J. van Schuppen Hzn. van Veenendaal.

Het moderamen wordt aldus geconstitueerd: praesides Ds. W. Verhoef, scriba Ds. H. Buiten-huis en assessor Ds. H. Teerink. Ds. Munnik, br. J. van Zanten, de prov. quaestor en br. C. J. v. Veen, de prov. dep. voor hulpbehoevende kerken, worden uitnoodigd, als adviseerende leden der Synode zitting te nemen.

De notulen der vorige vergadering worden voorgelezen en goedgekeurd.

Ds. Jukkeneke wordt aangewezen, om voor het persverslag te zorgen.

Aan de classis Breukelen wordt dezelfde steun inzake Art. 13 D.K.O. toegestaan, als ten vorige jare.

Op zijn verzoek wordt aan een emeritus-pred. een verhoogde finantieel steun verleend.

Een schrijven van depp. tot oefening van het verband tusſchen de Geref. Kerken en de Theol. Fac. der V. U. wordt voorgelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Het voorstel van de classis Amersfoort, ter goedkeuring van een grensregeling van het buurtschap Achteveld, ten behoeve van een eventuele instelling eener Geref. kerk aldaar, wordt, overeenkomstig de voorgestelde regeling, aangenomen, indien blijkt, dat er werkelijk een kerk in Achteveld geconstitueerd wordt, met dien verstande, dat dit besluit geldt tot de volgende Part. Synode.

De rekening en verantwoording van den quaestor wordt voorgelezen, door de Dienaren des Woords Hey en de Jager nagezien en door de vergadering goedgekeurd.

De begroeting voor 't volgende Synodejaar wordt aangenomen. Ook wordt rog opgemerkt, dat de respectieve classen de rekosten van hare afgevaardigden behooren te vergoeden.

Het rapport van depp. voor het verleenen van onderstaand aan hulpbehoevende kerken ter ondersteuning van hulpbehoevende Kerken in de prov. Utrecht wordt voorgelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Het rapport van depp. voor de uitvoering van Art. 19 D. K. O. wordt voorgelezen. De handelingen deser depp. worden goedgekeurd en de depp. worden, met dankzegging voor hun arbeid, gedechargeerd. In de Prov. regeling voor de uitvoering van het bepaalde in Art. 19 D. K. O. worden enkele veranderingen aangebracht.

Ds. Goudappel en br. J. Versloot zien de boeken der depp. voor de uitvoering van Art.

saldo f. 27.90. Door de classis den Bosch wordt voor de kerken van Helenaveen, Helmond, Hensden en Sprang ieder f. 20 gevraagd, door de classis Klundert voor de kerk van Moerdijk f. 50, welke worden toegestaan. c. Ds. Goris rapporteert namens deputaten voor Art. 15 K.O. Uitgekeerd moet worden een jaarlijksch bedrag van f. 3306, terwijl over de verschillende classis, wordt omgeslagen een bedrag van f. 1877.61.

d. Rapport quaestor. De ontvangsten bedroegen f. 1177.48, de uitgaven f. 926.22, saldo f. 251.26. e. Rapport van de Archiefbewarende kerk. Een voorstel om de acta der Generale Synode's aan te schaffen voor het archief, wordt verworpen.

7. Voorstellen: a. Ten behoeve van de vacature-beurten te Helmond en Helenaveen wordt f. 100 toegestaan. b. Aan Helmond zal f. 100 worden uitgekeerd ten behoeve van het traktement van den te beroepen Dienaar des Woords. c. Een verzoek om aan de kerk van 's-Gravenhag f. 100 steun te verleenen voor de beroeping van een Dienaar des Woords, wordt ingewilligd.

d. Aan Ds. Both van Eindhoven wordt toegestaan dit jare weer de catechisatie te Helmond waar te nemen.

8. Na de pauze wordt de namiddagzitting geopend met het zingen van den Morgenzang vs. 4.

9. Ds. Goris rapporteert namens deputaten voor den Evangelisatie-arbeid. Het rapport getuigt van veelvuldigen zegen op zijn arbeid en stemt tot dank aan den Heere. Verscheidene voorstellen van deputaten worden aangenomen: De rekening van den penningmeester geeft in ontvangsten en uitgaven een bedrag aan van f. 7313.87½. Aangezien broeder Van Drimmelen zich niet weder als penningmeester beschikbaar kan stellen, wordt hem op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig gegeven, onder dankbetuiging voor zijne zeer gewaardeerde diensten. De aanwijzing van een opvolger wordt voor dit jare aan deputaten opgedragen. De synode besluit br. Van Drimmelen tot Eere-Deputaat te benoemen.

10. Een voorstel van de classis Klundert om, op nadere grondslagen, pogingen aan te wenden met de Zeeuwsche kerken een vast accordo van samenwerking aan te gaan, inzake de Zending onder de Heidenen en Mohamedanen, wordt unaniem aangenomen.

11. Benoeemingen: Deputaat Generale Kas hulph. kerken Dr. Hepp, secundus Ds. de Bruijn, Deputaten hulph. kerken: Ds. Basoski, oud. Kool en J. Verhagen. Deputaten Art. 13 K.O.: Ds. Goris, de Vries en oud. Koekoek. Deputaten Art. 49 K.O.: Ds. Bosch, Both, Gerber, Goris en de Jong. Quaestor en secundus: Ds. Bosch en oud. Koekoek. Archiefbewarende kerk: 's-Hertogenbosch. Deputaten Evangelisatie-arbeid: classis Almkerk: Ds. W. Bosch en oud. H. W. Knol. Classis 's-Hertogenbosch: Ds. T. Gerber en oud. H. Both. Classis Klundert: Ds. L. G. Goris, Ds. P. Nomes en oud. L. J. Schalekamp.

12. 's-Hertogenbosch wordt aangewezen als roepende kerk voor de volgende Particuliere Synode in Juni 1916.

13. Na gehouden rondvraag spreekt de praesides een slotwoord, hetwelk door den assessor wordt beantwoord, die den praesides dank betuigt voor zijne leiding en de roepende kerk voor hare gastvrijheid.

14. De Synode wordt gesloten na dankgebed door den assessor.

Op last der Synode,
H. de Bruyn, scriba II.

Buitenland.

Engeland. Hoe men in Chr. kringen over de beteekenis van den tegenwoordigen oorlog denkt. Het zwijgen van het ongeloof.

In Christelijke kringen is men overtuigd, dat Engeland den oorlog, waarvoor het niet voorbereid was, niet heeft gezocht. Met een vrije conscientie kan men tot God bidden dat hij de Engelse wapenen zegene, want niet alleen dat het bestaan van het Engelse volk op het spel staat, maar het komt de Engelse Christenen voor, dat het Koninkrijk Gods, ten minste wat aangaat zijn openbaring naar buiten, afhankelijk van de zegeraaf van de Engelse oorlogsmacht. Het heeft God behaagd Engeland te maken tot een centrum van velerlei arbeid van de Kerk van Christus en van de evangelisatie der wereld. Van uit Groot-Brittannië gaan als van geen ander volk grootten zegenen uit tot de einden der aarde; het open houden van deze zendingskanalen is alleen mogelijk, wanneer de Engelse wapenen succes hebben. Het is niet in te denken wat het zijn zou voor hen die voor Christus strijden in de duisterste plaatsen der aarde, wanneer men onder dien hiel moest zuchten van een despotisch fatalisme, welks ideaal lijferecht in strijd is met alles wat het Evangelie voorstaat. Daarom is het de plicht van alle Christenen in Engeland, te volhardden in het gebed, totdat de volkomen overwinning door de Engelse strijdkrachten behaald is.

Wij denken er natuurlijk niet aan, deze gedachten voor onze rekening te nemen, wij geven ze alleen weder om te laten zien, hoe men in Engelse Christelijke kringen over de beteekenis van den oorlog denkt.

Opmerkelijk is het dat, in Engeland zoowel als in Duitschland het Oude Testament weer gewaardeerd wordt. De menschen beginnen te ontdekken, dat het Oude Testament een krachtige boodschap te brengen heeft aan de menschen